

SEINÄJOKI OMAN KAPPELISEURAKUNTANA

Pieni, muutaman talon käsittävä Seinäjoen kylä syntyi todennäköisesti 1500-luvun alussa. V. 1546 maakirjassa löytyy kolme seinäjokista veronmaksajaa. Klemetti Pietarinpoika, Martti Pentinpoika ja Matti Juhonpoika. Uppa, Jouppi ja Marttila olivat talojen nimet ja näiden isännät olivat ensimmäiset veroa maksaneet talonpojat täällä seudulla. Kuka oli ensimmäisenä asettunut tälle syrjäiselle seudulle? Vastausta siihen ei löydy vielä. Olisi luultu, että Upan pojista jokin olisi siihen antanut selvitystä, näitä poikia lähti opinteille ja ottivat itselleen nimen Wegelius. Olivat myöhemmin pappeina eri puolilla Suomea.

Eteläpohjanmaa on alavaa maata toisin kuin täällä Hämeessä. Maan kohoaminen on voimakkainta Vaasan rannikkoseudulla, jossa se kohoaa n. metrin sadassa vuodessa. Kun vieläkin miltei joka vuotiset tulnat nousevat täällä ja Kyrönjoessa vesi nousee yli netrin. Tällöin se kuvastaa meille neljänsadan vuoden takaista vesirajaa, eli v. 1600 alun aikaa. Nyt kun Uppa sijaitsi maastollisesti korkeammalla kuin Marttila ja Jouppi, voinee olla, että Uppa oli ensin rakennettu ja Jouppi toisena. Vaikkakin Jouppi halotaan ensimmäisenä Joupiksi ja Joupilaksi.

Tuohon aikaan Etelä-Pohjanmaalla asutus lisääntyi hitaasti. Aluksi se asetui jokivarsille, mutta myöhemmin tilan puutteen vuoksi siirtyi myös kauemmaksi joesta. Etelä-Pohjanmaalla on varsin vähän vesistöjä. Kun kala oli eräs tärkeimpiä ruoka-aineita, niin ryhdyttiin kalastamaan pienilläkin erämaajärvillä. Tällä tavoin asutuksen arvellaan levinneen eräalueille. Pirkkalaisten saapuminen pohjoisemmaksi toi asutusta Virtain

seudulle. Maksoihan Olav Kurki veroa täällä olevasta erämaakaistaleesta ja myös Töysänjärvellä sijainneesta alueesta. Maakirjat: 4965 f. 33/1631; 4967 f. 42/1632; 4968 f. 53/1633 ja 4852 f. 22/1607.

Kirkollinen toiminta on ajoittunut siten, että täällä alueella on ollut käytössä aluksi puukirkkoja ja myöhemmin ne rakennettiin osittain kivestä. Vanhin lienee ollut Pietarsaaren maaseurakunan eli Pedersören kirkko, rakennettu n. 1250; sitten Korsholman (Vanhan Vaasan) kirkko, tämän jälkeen on Isonkyrön vanha puukirkko n. v. 1304. Kun seurakuntalaisille oli pitkä matka kirkolle, tuli tarve tehdä lähemmäksi uusia. Näin syntyi Ilmajoen kirkko v. 1532 ja Lapuan kirkko v. 1555.

Ilmajoen seurakuntaan kuuluivat Kauhajoen, Kurikan, Jalasjärven, Ilmajoen, Seinäjoen, Peräseinäjoen ja Alavuden asukkaat. Talojärjestys määräytyi joden mukaisesti, ottaen tietenkin huomioon myös kauempanakin samalla kohtaa asuneet asukkaat.

Kun kulkuolosuhteet olivat tuolloin kehnot ja vainajien saaminen saaminen kirkolle vaikeaa, syntyi asukkaitten keskuudessa tarve saada saarnahuone, kappeli, vaikkapa kirkkokin. Seinäjoelta oli matkaa Korsholman Kuninkaan kartanoon n. 85 km, Isonkyrön kirkolle n. 45 km. Ilmajoen kirkolle tuli matkaa vain 20 km.

Yli-Nurmon kylä oli Seinäjoen naapurina. Se oli kuulunut Lapuan seurakuntaan, nyt virisi keskustelu että saataisiin oma kappeli. Asia kehittyikin kun saatiin rakennettua oma yhteinen saarnahuone v. 1725. Kun sitten saatiin sinne uudistushaluinen pappi David Jaakonp.

Arelius, Kauhajokelais syntynen Ison-Aron poika. Hän oli syntynyt 1730 ja kuoli 1806. Arelius keräsi omaan rippikirjaansa Lapuan Ilmajoen vastaavista kirjoista henkilötiedot. Näin nämä kaksi erämaakylää saivat oman saarnahuonekunnan. Tällöin oli Seinäjoen kylässä 262 ja Nurmon kylässä 425 asukasta. Arelius noudatti vanhaa Ilmajoen käyttämää talojärjestystä, joen kulkusuunnan mukaan.

Ilmajoesta erosi muitakin kappeliseurakuntia. Kurikka v. 1672 jolloin siinä seurasi Jalasjärvi mukana vähäksi aikaa. Kauhajoki v. 1691, Jalasjärvi Kurikasta v. 1712, Alavus v. 1674, Seinäjoki v. 1766 ja Peräseinäjoki v. 1799.

Lienee paikallaan luetella milloin kunkin seurakunnan omat kirjat alkavat: Ilmajoki 1675, Kurikka 1685, Kauhajoki 1691, Jalasjärvi 1729, Alavus 1721, Seinäjoki 1766 ja Peräseinäjoki 1799.

Seinäjokisia taloja 1700-luvulla

Huhtala asukkaita 8. tal. Simo Matinp. s 28.10.1718, k 13.02.1799. II vmo Susanna Matintr Haveri, s 24.01.1713, k 12.05.1769.

Pajuluoma, as. 6. tal Isak Jaakonp Uppa, s 07.07.1727. Anna Davidintr, s 09.1730 k 1772.

Hallila, as. 9. tal Mikko Jaakonp Vätkki s 09.1719, k 20.11.1811. II vmo Agneta Antintr Soini, s 14.12.1737, k 20.08.1826 Mukana talossa oli myös vanha muori Kirsti Pietarintr Vätkki.

Myllymäki, as. 10. tal Johan Antinp Koskela, s 01.05.1714, k 06.10.1772. II vmo Sofia Matintr Huhtala, s 08.02.1722, k 1795. Talossa oli myös kylänköyhä Sofia Martintr.

Yli-Uppa, as. 19. tal Simon Jaakonp, s 25.10.1716, k 1772. vmo Maria Simontr L-Loppi, s 02.10.1723, k 13.10.1801. Talossa oli myös vanha muori Kaisa Jaakontr L-Nikkola, s 1683.

Ala-Uppa, as. 10. tal Matti Jaakonp, s 16.02.1705, k 11.04.1768. II vmo Liisa Martintr, s 1722.

Jouppila, as. 35. tal Erkki Matinp (Jämsän Erkki), s 05.1718, k 1799. Vmo Maria Heikintr Jouppila, s 1762, k 1796.

Yli-Marttila, as. 21. tal Heikki Josefinp, s 02.08.1739, k 02.05.1774, oli toinen mies. Vmo Margareta Matintr Yli-Jouppi, s 02.04.1746, k 15.05.1818.

Ala-Marttila, as. 14. tal Gustaf Tuomaanp, s 1729. Vmo Maria Göranintr, s 1717

Yli-Jouppi, as. 17. tal Matti Jaakonp s 24.08.1722, k 08.10.1794. Vmo Maria Simontr Talvitie, s 21.06.1727, k 03.12.1796.

Ala-Jouppi, as. 23. tal Johan Matinp Huhtala, 01.05.1725. Vmo Maria Kaarlonttr Jouppi, s 1731, k 1797. 13 lasta.

Kitinoja, as. 7. tal Göran Johanp, s 1718 k 1797. Vmo Susanna Paulintr., s 1708.

Kortesmäki, as. 12. tal Jöran Matinp, s 10.1716 Liedenpohja. II vmo Anna Jaakontr, s 03.03.1726 R-Jouppi.

Heikkilä, as. 22. Johan Heikinp, s 12. 1728. Vmo Maria Bertilintr Yli-Kiikka, s 02.02.1731.

Mäenpää, as. 13. tal Heikki Jaakonp, s 01.1721, k 1797. Vmo Anna Jöranintr Kärki, s 07.01.1723, k 1799.

Niemistö, as. 18. tal Matti Matinp Loppi s 18.01.1731. Vmo Vendela Johantr Hippi s 24.01.1728.

Katila, as. 18. tal Absalon Antinp, s 01.12.1728, k 1775. Vmo Kaisa Antintr Kyntäjä, s 15.11.1733, k 14.01.1809.